

Okul Öncesi ve İlkokul Düzeyi Çocuklarda Motor Becerilerinin Gelişim Düzeylerinin İncelenmesi

Investigation of the Development Levels of Motor Skills in Pre-school and Primary School Children

ÖZET

Bu çalışmada, okul öncesi ve ilkököl öğrencilerinin kaba motor, lokomotor ve toplu becerilerinin ölçülmesi ve gelişimsel farklılıklarının belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla 2022 – 2023 eğitim öğretim yılında İzmir-İli Menderes İlçesinde bulunan bir ilkökölde okuyan toplam 141 öğrenci çalışmaya dahil edilmiştir. Bu öğrencilerden 21'i anaokulu, 28'i 1. sınıf, 28'i 2. sınıf, 30'u 3. sınıf ve 34'ü 4. sınıf düzeyindedir. Araştırma tarama modelinde kesitsel bir yöntemle tasarlanmıştır. Öğrencilere beden eğitimi derslerinde yapılacak hareketler uygulama öncesinde video olarak izletilmiş, ardından derslerde gösterip-yaptırma tekniği ile her hareket istasyonlar halinde aşama aşama aktarılmıştır. Öğrencilerin motor beceri düzeylerini belirlemek üzere Test of Gross Motor Development III (TGMD III) testi uygulanmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilere TGMD III testi uygulamaya başlamadan önce bir kere, uygulama sürecinde 1 kere ve uygulama sonrasında 1 kere olmak üzere uygulanarak istatistik veriler toplanmıştır. Her bir hareket iki kere tekrarlanmış ve harekete yönelik motor becerideki performans kriterleri başarılı ya da başarısız biçiminde işaretlenmiştir. Araştırmada yapılan bedensel uygulamalar sonucunda ilkököl 4. sınıf düzeyindeki öğrencilerin lokomotor puanları, toplu beceri puanları ve kaba motor becerilerinin diğer sınıf düzeylerine göre daha fazla olduğu ve 4. Sınıf öğrencilerinin kabamotor beceri düzeylerinin daha hızlı gelişme gösterdiği belirlenmiştir. Ayrıca genel olarak sınıf düzeyi ile kaba motor beceri gelişim düzeyinin paralel olarak arttığı söylenebilir. Elde edilen veriler yaşa ve sınıf düzeyine göre karşılaştırmalı olarak incelenmiş, bulgular sonuçlarda yorumlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kaba Motor Beceriler, Locomotor Beceriler, Toplu Beceriler

ABSTRACT

In this study, it was aimed to measure the gross motor, locomotor and collective skills of preschool and primary school students and to determine their developmental differences. For this purpose, a total of 141 students studying at a primary school in Menderes District of İzmir-Province in the 2022-2023 academic year were included in the study. 21 of these students are at kindergarten level, 28 are at the 1st grade, 28 are at the 2nd grade, 30 are at the 3rd grade and 34 are at the 4th grade. The research was designed with a cross-sectional method in the survey model. The movements to be made in physical education classes were shown to the students as a video before the application, and then each movement was transferred step by step in stations with the show-and-make technique in the lessons. The Test of Gross Motor Development III (TGMD III) test was applied to determine the motor skill levels of the students. Statistical data were collected by applying the TGMD III test to the students participating in the study once before the application, once during the application process, and once after the application. Each movement was repeated twice, and performance criteria in motor skill for movement were marked as successful or unsuccessful. As a result of the physical practices made in the research, it was determined that the locomotor scores, collective skill scores and gross motor skills of the 4th grade students were higher than the other grade levels, and the gross motor skill levels of the 4th grade students developed faster. In addition, it can be said that in general, the grade level and the level of gross motor skill development increase in parallel. The obtained data were analyzed comparatively according to age and class level, and the findings were interpreted in the results.

Keywords: Gross Motor Skills, Locomotor Skills, Collective Skills

GİRİŞ

Beden eğitimi dersleri, gelişimin sağlıklı ve dengeli olarak ilerleyebilmesi için belirlenmiş etkinlikler bütünüdür. Beden eğitimi dersleri, bireyin fiziksel, zihinsel, duygusal ve sosyal yönden gelişimini destekler. Bireyin sağlıklı ve güçlü olmasını sağlar. Bu nedenle sportif faaliyetlerin sürekli ve düzenli olarak yapılması yaşam kalitesini yükseltir (Özer ve Özer, 2009).

Sporun faydalarının başında sağlığın korunması ve vücut kontrolünü sağlamak yer alır. Spor, hastalıklara karşı önleyici bir koruma sistemidir. Ayrıca bireyin öğrenme, düşünme, zihinsel ilişkiler kurma, kavrama ve karar verme gibi zihinsel becerilerini artırır. Psikolojik olarak iyi oluşu güçlendirir. Böylece birey daha özgüvenli

Mahmut Nihat Acer¹

How to Cite This Article

Acer, M. N. (2023). "Okul Öncesi ve İlkokul Düzeyi Çocuklarda Motor Becerilerinin Gelişim Düzeylerinin İncelenmesi", International Social Mentality and Researcher Thinkers Journal, (Issn:2630-631X) 9(74): 4084-4093. DOI: <http://dx.doi.org/10.29228/smryj.69630>

Arrival: 24 April 2023
Published: 31 August 2023

Social Mentality And Researcher Thinkers is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

¹ Müdür Yardımcısı., MEB, İzmir, Türkiye

olur ve başarısı yükselir. Özgüveni güçlendirdiği için hem sosyal etkileşimi güçlendirir, hem de sosyal katılımı arttırdığı için iletişimi güçlendirir, ilişkileri düzenler (Tamer ve Pulur, 2001). Beden eğitimi ve spor dersleri, fiziksel, zihinsel ve sosyal gelişimi desteklediği için toplumda nitelikli iş gücünün oluşmasında da etkili olur (Özyalvaç, 2010).

Beden eğitimi derslerinde yapılan faaliyetler, gelişimin sağlıklı ilerlemesine yardımcı olur. Gelişim anne karnından başlayarak ölüme kadar devam eder. Özellikle çocukluk çağındaki fiziksel aktiviteler, bu gelişimin en iyi biçimde ilerlemesini sağlar. Ancak yerinde yapılmayan hareketler bu gelişimin bozuk ilerlemesine de neden olabilmektedir. Bu nedenle özellikle yaşamsal yönde model olması, hareket farkındalığı ve alışkanlığı kazandırmak olan beden eğitimi derslerinde uygulanan fiziksel hareketlerin yaşa uygunluğunun ve gelişime etkisinin sistematik olarak incelenmesi önemli ve sağlıklı ilgilendiren hayati bir problemidir.

BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR DERSLERİNİN ÖNEMİ

Beden eğitimi dersleri, gelişimin sağlıklı ve dengeli olarak ilerleyebilmesi için belirlenmiş etkinlikler bütünüdür. Beden eğitimi dersleri, bireyin fiziksel, zihinsel, duygusal ve sosyal yönden gelişimini destekler. Bireyin sağlıklı ve güçlü olmasını sağlar. Bu nedenle sportif faaliyetlerin sürekli ve düzenli olarak yapılması yaşam kalitesini yükseltir (Özer ve Özer, 2009).

Sporun faydalarının başında sağlığın korunması ve vücut kontrolünü sağlamak yer alır. Spor, hastalıklara karşı önleyici bir koruma sistemidir. Ayrıca bireyin öğrenme, düşünme, zihinsel ilişkiler kurma, kavrama ve karar verme gibi zihinsel becerilerini artırır. Psikolojik olarak iyi oluşu güçlendirir. Böylece birey daha özgüvenli olur ve başarısı yükselir. Özgüveni güçlendirdiği için hem sosyal etkileşimi güçlendirir, hem de sosyal katılımı arttırdığı için iletişimi güçlendirir, ilişkileri düzenler (Tamer ve Pulur, 2001). Beden eğitimi ve spor dersleri, fiziksel, zihinsel ve sosyal gelişimi desteklediği için toplumda nitelikli iş gücünün oluşmasında da etkili olur (Özyalvaç, 2010).

Bedensel aktiviteler, özellikle çocukluk ve ergenlik dönemleri gelişimin hızlı nedeniyle önemli bir role sahiptir. Bu dönemlerde fiziksel, duygusal ve zihinsel olarak hızlı değişimler gerçekleşir. Beden eğitimi derslerinde yapılan faaliyetler, gelişimin sağlıklı ilerlemesine yardımcı olur. Gelişim anne karnından başlayarak ölüme kadar devam eder. Özellikle çocukluk çağındaki fiziksel aktiviteler, bu gelişimin en iyi biçimde ilerlemesini sağlar (Böke vd., 2020).

Özellikle küçük yaşlarda spor ile kazandırılan temel hareket becerileri, çocukların sonraki yaşamlarında da sportif alışkanlıklarını ve becerilerinin temelini oluşturur. Ancak yaşa ve bedensel düzeye uygun olmayan hareketler bireyi spora yaklaştırmaktan çok uzaklaştırmaktadır. Ayrıca yerinde yapılmayan hareketler bu gelişimin bozuk ilerlemesine de neden olabilmektedir. Bu nedenle öncelikle beden eğitimi derslerinde uygulanacak hareketlerin yaşa ve cinsiyete uygunluğunun denetlenmesi gerekir (Aydın, 2019).

Beden eğitimi dersleri, müfredata ilk eklendiğinde fiziksel gelişimi desteklemesi amacıyla eklenmiş olsa da, zamanla sportif faaliyetlerin bireyin ruhsal, zihinsel, duygusal ve sosyal gelişimine de yaptığı önemli katkı nedeniyle özel bir öneme sahip olmuştur. İnsan bedenini, bilişsel, duyuşsal ve psikomotor açılarından bir bütün olarak değerlendirilecek biçimde çalışmalar yapılmaya başlanmıştır. Bu nedenle özellikle yaşamsal yönde model olması, hareket farkındalığı ve alışkanlığı kazandırmak olan beden eğitimi derslerinde uygulanan fiziksel hareketlerin yaşa uygunluğunun ve gelişime etkisinin sistematik olarak incelenmesi önemlidir (Yılmaz, 2019).

İnsanda Gelişim ve Gelişim Alanları

Gelişim, “yaşantı, öğrenme ve deneyimle birlikte aktif ve sürekli meydana gelen değişimler” olarak tanımlanmaktadır. Gelişim, insan için, anne karnından başlayarak ölüme kadar geçen süre boyunca devam eden canlılığın bir göstergesidir. Gelişim, bedensel olarak devam eden ve zihinsel, duygusal ve sosyal olarak fiziksel gelişime eşik eden bir süreçtir. İnsan, yaşamın her aşamasında aynı hızda gelişim göstermez. Bu nedenle yaşamı boyunca farklı evrelerde ve farklı açılardan gelişimi ayrı ayrı incelenmektedir. Örneğin bebeklik ve çocukluk döneminde gelişim hızı çok yüksek iken, yaşlılık evresinde oldukça yavaşlamaktadır. Ancak yaşlılıktaki yavaşlığa rağmen gelişim devam eden sürekli bir süreçtir (Senemoğlu, 2004).

Gelişimin temel kavramları içinde olgunlaşma, öğrenme ve hazırbulunuşluk yer alır. “Olgunlaşma”, biyolojik olarak gelişimi ve değişimi ifade eder. Organizmanın türüne ait tüm yetilerin zamanla ortaya çıkmasıdır. Olgunlaşma gelişmeye paralel devam eden bir süreçtir (Özer ve Özer, 2009). “Öğrenme” kişinin yaşadığı çevreyle etkileşimleri sonucunda zihinsel olarak meydana gelen ve davranışlara yansıyan değişikliklerdir. Birey, yaşadığı ortamla bağ kuruyorsa ve sürdürüyorsa davranışlarında kalıcı değişiklikler meydana gelir (Senemoğlu, 2004). “Hazırbulunuşluk” ise, gelişim sürecinde olgunlaşma ve öğrenme sonucunda yeni hiç

denenmemiş yeni ortamlarda bilgi ve becerilerin geliştirilmesi için bireysel özelliklerin ve yeterliliklerin hazır duruma gelmesini ifade eder (Aydın, 2019). Gelişimin temel ilkelerini Aydın (2019), aşağıdaki şekilde derlemiştir:

- ✓ Gelişim bir bütündür.
- ✓ Kalıtım ve çevrenin etkileşimiyle şekillenir.
- ✓ İnsanda baştan başlayarak ayağa doğru, iç organlardan başlayarak dışa doğru ilerler.
- ✓ Sürekli dir.
- ✓ Belirli aşamalarda gerçekleşir.
- ✓ Belirli alanlarda nöbetleşe gerçekleşir. Bir alanda gelişim hızlanırken diğer alanlarda yavaşlayabilir.
- ✓ Gelişimde kritik dönemler vardır.
- ✓ Gelişim genel olarak benzerlikler gösterse de, bireye özel olarak değişiklikler gösterir.

İnsanın gelişim alanları, farklı kaynaklarda farklı biçimlerde sınıflandırılmıştır. En yaygın kabul gören Bloom sınıflandırması, eğitim çalışmalarında kullanılmak üzere geliştirilmiştir. Bloom sınıflandırmasına göre insanın gelişim alanları bilişsel, duyuşsal ve motor gelişim olarak belirlenmiştir. Daha sonra yapılan çalışmalarla bu gelişim alanına fiziksel gelişim alanı da eklenerek “Yenilenmiş Bloom Sınıflaması” olarak tanımlanmıştır (Karaca, 2022).

Bilişsel gelişim, zihinsel aktivitelerin değişimini içeren alandır. İnsanın çevreyi algılama, öğrenme, hafıza geliştirme, hayat etme, muhakeme etme, analiz ve sentez yapma, zihin – beden uyumunu sağlama gibi aktiviteleri kapsar. Bilişsel süreçler, bilgi edinme, analitik düşünme, hatırlama, okuma ve yazma gibi zihinsel işlemlerle dünyayı ve çevresini anlamlandırma sürecidir (Shulman ve Capone, 2010). Bilişsel süreçte gelişim dönemine bağlı olarak bazı şemalar gelişir. Örneğin bir bebeğin bilişsel düzeyinde nesnelere ağızına götürme şeması bulunur ve ağırlıklı olarak görülür. Yaşla birlikte bilişsel şemalar da zenginleşir ve bilişsel olarak ilerlemeye devam eder (Gençtürk, 2022).

Duyuşsal gelişim, dışarıdan gelen uyarıcılara karşı bireyin verdiği tepkileri içerir. Hoşlanma, üzülmeye, sevinme, heyecanlanma, şaşırma, gülme gibi duygu durumlarını ifade eder (Özer ve Özer, 2009). Duygular bazen açıkça ifade edilebilecek kadar açık bazen de açıkça fark edilemeyen ancak davranışları yönlendiren bir biçimde arka planda etkili olurlar. Duyuşsal alan tamamen bireyin hissettikleri ile ilgilidir (Gençtürk, 2022).

Fiziksel gelişim, bedendeki tüm organların yapısal büyümesini ve değişimini içerir. Fiziksel gelişim, bebeklik ve ergenlik dönemlerinde en hızlı diğer dönemlerde ise görece daha yavaş olmaktadır. Fiziksel gelişim üzerinde kalıtım, çevre, beslenme ve hareket düzeyi etkili olur. Motor gelişim ise fiziksel gelişimden farklı olarak bireyin hareketleriyle ilgili değişimleri içerir (Payne ve Isaac, 2008).

Motor Gelişim

Motor gelişim, bireyin büyük ve küçük kas gelişimindeki değişimi ifade eder. Büyük kas hareketleri içine baş, kol, bacak, gövde girerken, küçük kas hareketleri içine eller, parmaklar, dil dudak gibi daha küçük kas hareketleri girmektedir. Hareket anlamına gelen “motor” kelimesi ise bireyin kaslarını, ses tellerini ve eklemlerini bilinçli olarak kullanmasını ifade eder (Akçınar ve Tokcan, 2022).

Motor gelişiminde erken çocukluk en önemli dönemdir. Bu dönemde kazanılan beceriler yaşamın sonraki yıllarındaki hareket potansiyelinin belirlenmesinde ve fiziksel gelişimin sağlıklı olmasında oldukça kritik ve önemli bir rol oynar (Özyürek, vd. 2015). Her bir gelişim dönemi, sonraki dönem için bir altyapı oluşturur. Gelişim ilk bebeklik yıllarında reflektif hareketlerle başlar, kısa bir süre sonra kasların istemli olarak kullanıldığı dönem gelir. Çocuğun motor gelişimi, basitten karmaşığa doğru ilerler (Gallahue vd. 2014). Motor becerileri; kas, zaman, çevre ve işlev göz önüne alınarak farklı şekillerde sınıflandırmalar yapılmıştır (Gallahue vd, 2014);

Kullanılan kasın büyüklüğüne ve genişliğine göre sınıflama;

- ✓ Büyük kas hareketleri (kaba motor hareketler); koşma, atma, zıplama, yakalama
- ✓ Küçük kas hareketleri (ince motor beceriler); yazı yazma, resim yapma, bilgisayar kullanma, örgü örme, el işleri.

Hareketlerin gerçekleştirildiği zaman dizinine göre sınıflama;

- ✓ Kesik beceriler; bir etkinlikte başı sonu ve belli olan zaman içinde sürdürülen hareketler.

- ✓ Seri beceriler; bir etkinlik içinde tekrarlı olarak yapılan hareketler.
- ✓ Devamlı beceriler; bisiklet sürme gibi sürekli tekrarlanan hareketler.

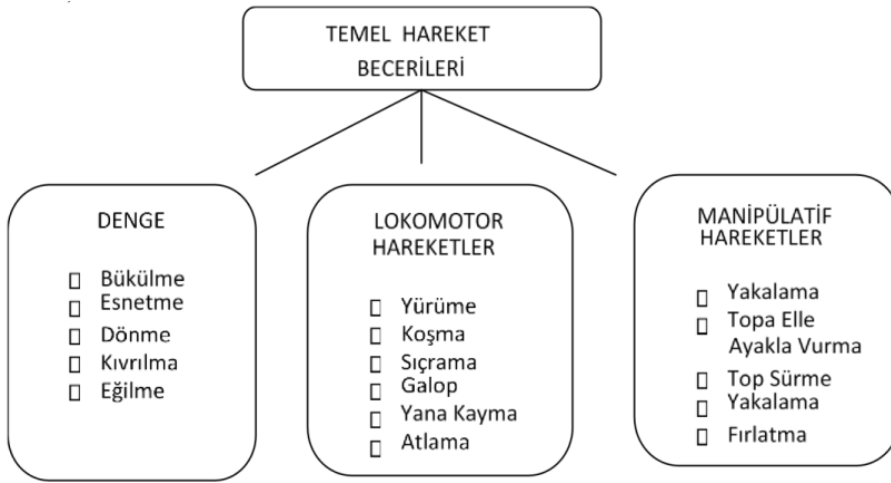
Hareketin çevresel özelliklerine göre sınıflama;

- ✓ Açık; koşulların sürekli değiştiği, kişinin değil ortamın dinamiğine göre harekete zorlayan yakan top gibi ikili ya da grup aktiviteleri.
- ✓ Kapalı; etkinlik içinde hareketin durumuna kişinin kendi isteği ile karar verdiği, istediği zaman başlattığı ve bitirdiği beceriler. Dart atma, hedefe top fırlatma gibi hareketler.

Hareketlerin işlevine göre sınıflama;

- ✓ Yer değiştirme becerileri (yürüme, zıplama, koşma vb.),
- ✓ Nesne kontrolü gerektiren beceriler (top atma, tutma, topa nesne ile vurma vb.)
- ✓ Dengeleme becerileri; dengede yürüme, dengede durma, tek ayak üzerinde durma gibi hareketler.

Gallahue ve Donnelly (2003), motor gelişim kapsamında hareketleri; dengeleme, lokomotor ve manipülatif olmak üzere üç kategoriye ayırmıştır Şekil 1, motor gelişim altındaki kategorileri ve ilgili hareketleri göstermektedir (Aydın, 2019).

Şekil 1: Temel Hareket Becerileri.

Kaynak: Aydın, E. (2019). "8-10 Yaş Grubu Farklı Spor Branşlarında Aktif Spor Yapan Öğrencilerin Kaba Motor Becerilerinin Karşılaştırılması". Yüksek Lisans Tezi, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya.

Kaba motor beceri

Kaba motor becerileri, insanın kol, bacak, gövde gibi bütün vücudun hareketini sağlayan büyük kaslarının hareket düzeyini ifade eder. Yürümek, yüzmek, koşmak, atlamak gibi hareketleri kapsar. Günlük yaşamın devam ettirilmesinde çok önemlidir. Kaba motor becerinin iyileşmesi için büyük kas hareketlerini tekrarlı biçimde çalıştırmak gerekir. Kaba motor gelişimi destekleyici hareketler için yapılan önerileri aşağıdaki gibi derlenmiştir (Aksoy ve Karakaş Aksoy, 2022);

- ✓ Emekleme
- ✓ Bisiklet sürme
- ✓ Başını dik tutma
- ✓ Okul öncesi dönemde yardımsız yürüme
- ✓ Sırtüstü yatarken kendini kaldırma
- ✓ Yüzüstü yatarken dizlerini karnına çekme
- ✓ Sıçrama
- ✓ Merdiven inme çıkma
- ✓ Yüzüstü yatarken göğsünü kaldırma, karnını ileri doğru süreme
- ✓ Sırtüstü yatarken ayaklarını havaya dikme

İnce motor beceri

İnce motor becerileri, insanın el, parmaklar, dudaklar gibi vücudun minik hareketlerinin yapılmasını sağlayan küçük kasların gelişim düzeyini ifade eder. Küçük kaslar büyük kaslara göre daha zor gelişir. Doğumdan sonraki ilk iki yılda kaba motor beceriler daha hızlı gelişirken, ince motor becerilerin gelişimi iki yaşından sonra hızlanır. Dolayısıyla iki yaşından sonra çocuğun kendi özbakımını yapması teşvik edilebilir. Kıyafet giyinme ve çıkarma, düğme ilikleme ve açma, ayakkabısını bağlama ince motor gelişimine önemli düzeyde katkı sağlayan hareketlerdir (Mulazımoğlu Ballı ve Hürmeriç Altunsöz, 2022). İnce motor gelişimi destekleyici hareketler için yapılan önerileri aşağıdaki gibi derlenmiştir (Aksoy ve Karakaş Aksoy, 2022);

- ✓ Kalem tutma
- ✓ Kitap sayfası çevirme
- ✓ El ve ayaklarla oynama
- ✓ Nesne atma ve tutma
- ✓ El ayak bileklerini çevirme
- ✓ Kapı kolunu çevirerek kapı açma
- ✓ Kule yapma
- ✓ Vidalı kapakları açma
- ✓ İki nesneyi birbirine vurma
- ✓ Kutuları boşaltma
- ✓ Yemek yerken çatal bıçak kullanma

Lokomotor Beceri

Lokomotor beceriler, vücudun bir noktadan diğer noktaya doğru zemin üzerinde yaptığı yer değiştirme hareketini ifade eder. Lokomotor becerinin eksiksiz yapılabilmesi için dengede durma becerisinin iyileştirilmesi gerekir. Tırmanma, atlama, koşma, seksek gibi hareketler lokomotor becerilere örnek olarak gösterilebilir. Nono lokomotor beceriler ise eğilme, bükülme, sallanma gibi yer çekimine karşı dengede durma gerektiren hareketleri ifade eder (Winnick, 2005).

Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu çalışmada, okul öncesi ve ilkököl öğrencilerinin kaba motor, lokomotor ve toplu becerilerinin ölçülmesi ve gelişimsel farklılıklarının belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla 2022 – 2023 eğitim öğretim yılında İzmir İli Menderes İlçesinde bulunan bir ilkökölde okuyan toplam 141 öğrenci çalışmaya dahil edilmiştir.

Anasınıfı ve ilkököl kademelerinde eğitim gören öğrencilerin Beden Eğitimi ve Oyun dersi kapsamında geliştirilmiş bir dizi hareketin sonrasında kaba motor becerilerine etkisi incelenmektedir. Bu çalışma ile 5-11 yaş aralığındaki çocukların fiziksel hareketlerle meydana gelen motor becerileri gelişiminin Beden Eğitimi ve Oyun derslerinin içeriğini düzenlenmesinde ve güncellenmesinde de katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Bu çalışma, bir ilkökoldaki anasınıfı ve ilkököl öğrencilerinin belirli hareketlerden oluşan beden eğitimi dersi programının uygulandıktan sonra lokomotor, kaba motor ve toplu becerilerin ölçülmesi ve aynı eğitim kademeler arasındaki gelişim farklılıklarını belirlemek amacıyla tarama modelinde kesitsel bir yöntemle tasarlanmıştır.

Bu çalışmanın problem cümlesi; “İzmir İli Menderes İlçesindeki MEB’e bağlı resmi bir devlet ilkökölünde bulunan sınıflar arasında kaba motor gelişim ortalamaları arasındaki farklılıklar nedir?” olarak belirlenmiştir. Araştırmanın alt problemleri ise aşağıdaki gibi sıralanmaktadır.

- ✓ Ana sınıfı öğrencilerinin lokomotor, kaba motor ve toplu beceri puanları nelerdir?
- ✓ İlkokul birinci sınıf düzeyindeki öğrencilerinin lokomotor, kaba motor ve toplu beceri puanları nelerdir?
- ✓ İlkokul ikinci sınıf düzeyindeki öğrencilerinin lokomotor, kaba motor ve toplu beceri puanları nelerdir?
- ✓ İlkokul üçüncü sınıf düzeyindeki öğrencilerinin lokomotor, kaba motor ve toplu beceri puanları nelerdir?
- ✓ İlkokul dördüncü sınıf düzeyindeki öğrencilerinin lokomotor, kaba motor ve toplu beceri puanları nelerdir?
- ✓ Anasınıfı, ilkököl birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıf düzeyindeki öğrencilerin kaba motor ortalama puanları arasındaki farklılıklar nelerdir?

YÖNTEM

Araştırmanın Yöntemi

Bu araştırma, bir ilkokuldaki anasınıfı ve ilkokul öğrencilerinin belirli hareketlerden oluşan beden eğitimi dersi programının uygulandıktan sonra lokomotor, kaba motor ve toplu becerilerin ölçülmesi ve aynı eğitiminin kademeler arasındaki gelişim farklılıklarını belirlemek amacıyla tarama modelinde kesitsel bir yöntemle tasarlanmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2008).

Araştırmanın Çalışma Grubu

Bu çalışmadaki çalışma grubu, 2022- 2023 eğitim ve öğretim yılında İzmir ili Menderes ilçe merkezinde bulunan bir ilkokulun öğrencilerini kapsamaktadır. Araştırmaya dahil edilen öğrenciler için gerekli izinler alınmıştır. Araştırma için seçilen ilkokulda okuyan 21'i anaokulu, 28'i 1. sınıf, 28'i 2. sınıf, 30'u 3. sınıf ve 34'ü 4. sınıf düzeyindeki toplam 141 öğrenci çalışma grubuna dâhil edilmiştir. Bu öğrencilere yönelik demografik bilgiler Tablo 1'de yer almaktadır.

Tablo 1: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Bilgileri.

Düzye	N	%
Okul Öncesi	21	14,9
1. Sınıf	28	19,9
2. Sınıf	28	19,9
3. Sınıf	30	21,2
4. Sınıf	34	24,1
Toplam	141	100

Kaynak: Yazar tarafından üretilmiştir.

Veri Toplama Araçları

Öğrencilerin motor beceri düzeylerini belirlemek üzere Webster & Ulrich (2017) tarafından geliştirilen Test of Gross Motor Development III (TGMD III) testi uygulanmıştır. Bu test 3-10 yaş arasındaki çocukların kaba motor becerilerini ölçmek üzere tasarlanmıştır (Gençtürk, 2022).

TGMD III testi ile 13 temel motor becerisi ölçülmektedir. Testin içinde lokomotor ve obje kontrol olmak üzere iki alt test bulunmaktadır. Lokomotor becerileri testinde; koşu, galop, sek sek, atlama, durarak uzun atlama ve kayma becerileri belirlemeye yönelik ifadeler vardır. Kaba motor beceri testinde ise; duran topa sopayla vuruş, diğer elden bırakılarak yerden gelen topa tek el forehand vuruş, top sürme, ayakla vuruş, yakalama, top fırlatma ve duvara çarptırma becerilerine yönelik ifadeler vardır. Bu ifadeler öğrencinin hareketi yapabilme durumuna göre gözlemci tarafından 1 ve 0 ile işaretlenmektedir. Burada "1" sayısı başarılı durumu, "0" sayısı başarısız durumu temsil etmektedir. Ardından öğrencinin aldığı puanlar, alt testlerde ve tamamında ayrı ayrı toplanarak öğrencinin kaba motor becerilerine yönelik gelişim düzeyi belirlenmektedir (Aydın, 2019).

Verilerin Toplanması ve Analizi

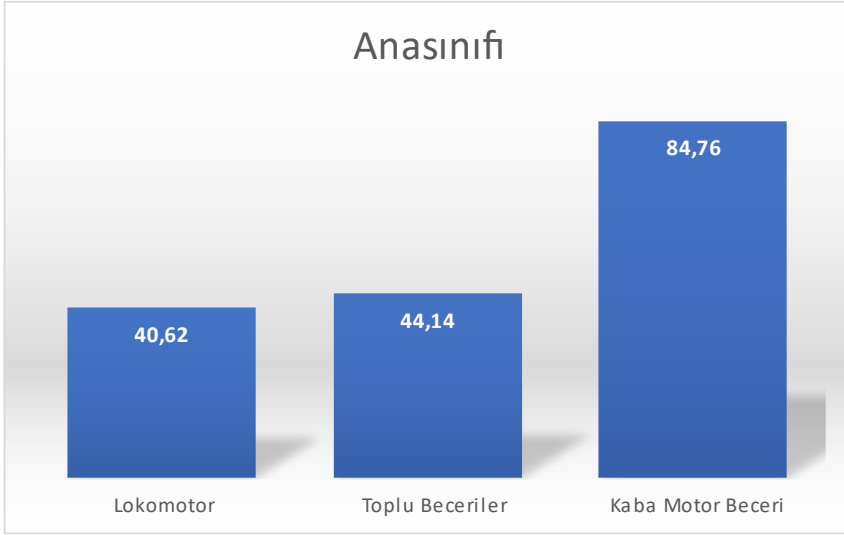
Araştırma öncesinde, yapılacak çalışmalar için Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Etik Kurulu kararı ile okuldan, velilerden, MEB'den ve valilikten gerekli izinler alınmıştır. Araştırma kapsamında öğrencilere beden eğitimi derslerinde yapılacak hareketler uygulama öncesinde video olarak izletilmiş, ardından derslerde gösterip-yaptırma tekniği ile her hareket istasyonlar halinde aşama aşama aktarılmıştır.

Araştırmaya katılan öğrencilere TGMD III testi uygulamaya başlamadan önce bir kere, uygulama sürecinde 1 kere ve uygulama sonrasında 1 kere olmak üzere uygulanarak istatistik veriler toplanmıştır. Her bir hareket iki kere tekrarlanmış ve harekete yönelik motor becerideki performans kriterleri başarılı ya da başarısız biçiminde işaretlenmiştir. Elde edilen veriler yaşa ve sınıf düzeyine göre karşılaştırmalı olarak incelenmiş, bulgular sonuçlarda yorumlanmıştır. Araştırma tarama modelinde kesitsel bir yöntemle tasarlanmıştır. Öğrencilere beden eğitimi derslerinde yapılacak hareketler uygulama öncesinde video olarak izletilmiş, ardından derslerde gösterip-yaptırma tekniği ile her hareket istasyonlar halinde aşama aşama aktarılmıştır.

BULGULAR

Anasınıfı Düzeyi için Gelişim Bulguları

Araştırmaya katılan anasınıfı öğrencilerinin lokomotor, toplu beceriler ve kaba motor becerilerine yönelik gelişmeleri Şekil 2'de verilmektedir.

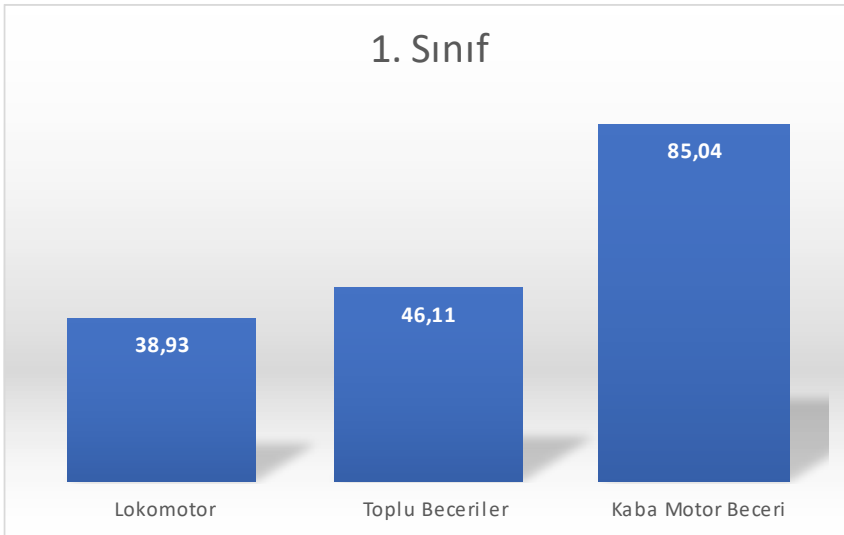
Şekil 2: Anasınıfı Öğrencilerine Ait Lokomotor, Toplu Ve Kaba Motor Beceri Puanları.

Kaynak: Yazar tarafından üretilmiştir.

Anasınıfı öğrencilerinin lokomotor beceri puanları (40,62), toplu beceri puanları (44,14) ve kaba motor beceri puanları (84,76) olarak belirlenmiştir.

İlkokul Birinci Sınıf Düzeyi için Gelişim Bulguları

Araştırmaya katılan ilkokul birinci sınıf öğrencilerinin lokomotor, toplu beceriler ve kaba motor becerilerine yönelik gelişmeleri Şekil 3'te verilmektedir.

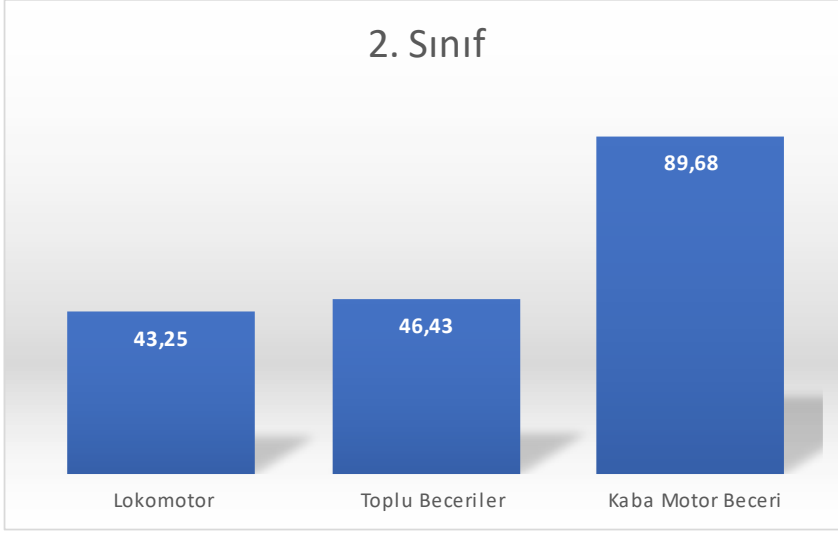
Şekil 3: İlkokul 1. Sınıf Öğrencilerine Ait Lokomotor, Toplu Ve Kaba Motor Beceri Puanları.

Kaynak: Yazar Tarafından Üretilmiştir.

İlkokul 1. sınıf öğrencilerinin lokomotor beceri puanları (38,93), toplu beceri puanları (46,11) ve kaba motor beceri puanları (85,04) olarak belirlenmiştir.

İlkokul İkinci Sınıf Düzeyi için Gelişim Bulguları

Araştırmaya katılan ilkokul ikinci sınıf öğrencilerinin lokomotor, toplu beceriler ve kaba motor becerilerine yönelik gelişmeleri Şekil 4'te verilmektedir.

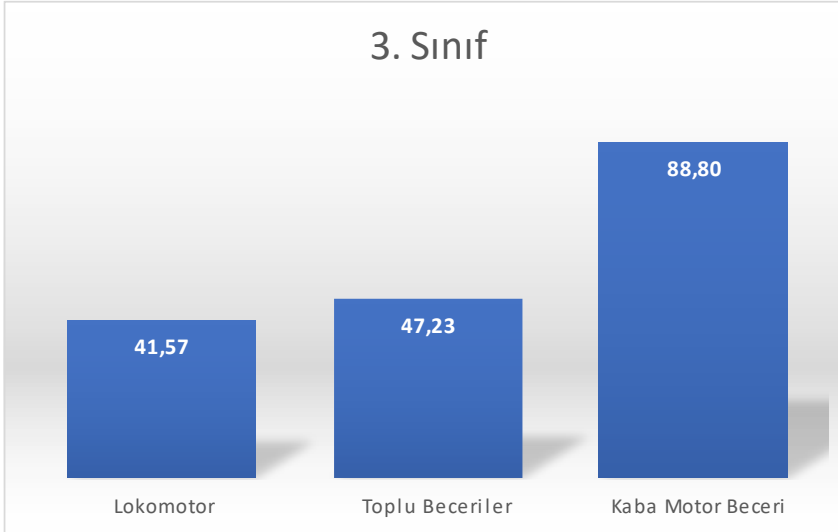
Şekil 4: İlkokul 2. Sınıf Öğrencilerinin Lokomotor, Toplu Ve Kaba Motor Beceri Puanları.

Kaynak: Yazar Tarafından Üretilmiştir.

İlkokul 2. sınıf öğrencilerinin lokomotor beceri puanları (43,25), toplu beceri puanları (46,43) ve kaba motor beceri puanları (89,68) olarak belirlenmiştir.

İlkokul Üçüncü Sınıf Düzeyi için Gelişim Bulguları

Araştırmaya katılan ilkokul üçüncü sınıf öğrencilerinin lokomotor, toplu beceriler ve kaba motor becerilerine yönelik gelişmeleri Şekil 5'te verilmektedir.

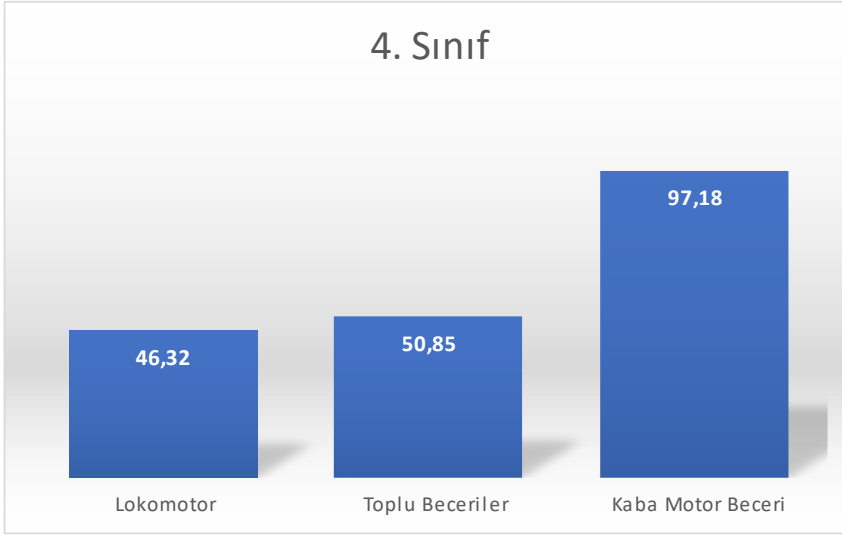
Şekil 5: İlkokul 3. Sınıf Öğrencilerinin Lokomotor, Toplu Ve Kaba Motor Beceri Puanları.

Kaynak: Yazar Tarafından Üretilmiştir.

İlkokul 3. sınıf öğrencilerinin lokomotor beceri puanları (41,57), toplu beceri puanları (47,23) ve kaba motor beceri puanları (88,80) olarak belirlenmiştir.

İlkokul Dördüncü Sınıf Düzeyi için Gelişim Bulguları

Araştırmaya katılan ilkokul dördüncü sınıf öğrencilerinin lokomotor, toplu beceriler ve kaba motor becerilerine yönelik gelişmeleri Şekil 6'da verilmektedir.

Şekil 6: İlkokul 4. Sınıf Öğrencilerinin Lokomotor, Toplu Ve Kaba Motor Beceri Puanları.

Kaynak: Yazar Tarafından Üretilmiştir.

İlkokul 1. sınıf öğrencilerinin lokomotor beceri puanları (46,32), toplu beceri puanları (50,85) ve kaba motor beceri puanları (97,18) olarak belirlenmiştir.

Tüm Kademeler için Gelişim Bulguları

Araştırmaya katılan anasınıfı ve ilkokul öğrencilerinin yapılan uygulamalar sonucunda aldıkları lokomotor, toplu ve kaba motor becerilerine yönelik gelişmelerini gösteren ortalama puanları Tablo 2’de verilmektedir.

Tablo 2: Tüm Kademelerin Lokomotor, Toplu Ve Kaba Motor Ortalama Toplam Puanları.

Kademeler	Lokomotor Beceri Puanları	Toplu Beceri Puanları	Kaba Motor Beceri Puanları
Okul Öncesi	40,62	44,14	84,76
1. Sınıf	38,93	46,11	85,04
2. Sınıf	43,25	46,43	89,68
3. Sınıf	42,57	47,23	88,80
4. Sınıf	46,32	50,85	97,18

Kaynak: Yazar tarafından üretilmiştir.

Tablo 2’ye göre, yapılan bedensel uygulamalar sonucunda ilkokul 4. sınıf düzeyindeki öğrencilerin lokomotor puanları, toplu beceri puanları ve kaba motor becerilerinin diğer sınıf düzeylerine göre daha fazla olduğu ve 4. Sınıf öğrencilerinin kaba motor beceri düzeylerinin daha hızlı gelişme gösterdiği belirlenmiştir.

SONUÇLAR

Bu araştırmada, okul öncesi ve ilkokul öğrencilerinin kaba motor, lokomotor ve toplu becerilerinin ölçülmesi ve gelişimsel farklılıklarının belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırma tarama modelinde kesitsel bir yöntemle tasarlanmıştır. Bu amaçla 2022 – 2023 eğitim öğretim yılında İzmir-İli Menderes İlçesinde bulunan bir ilkokulda okuyan toplam 141 öğrenci araştırmaya dâhil edilmiştir. Bu öğrencilerden 21’i 21 anaokulu, 28’i 1. sınıf, 28’i 2. sınıf, 30’u 3. sınıf ve 34’ü 4. sınıf düzeyindedir.

Öğrencilere beden eğitimi derslerinde yapılacak hareketler uygulama öncesinde video olarak izletilmiş, ardından derslerde gösterip-yaptırma tekniği ile her hareket istasyonlar halinde aşama aşama aktarılmıştır. Öğrencilerin motor beceri düzeylerini belirlemek üzere Test of Gross Motor Development III (TGMD III) testi uygulanmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilere TGMD III testi uygulamaya başlamadan önce bir kere, uygulama sürecinde 1 kere ve uygulama sonrasında 1 kere olmak üzere uygulanarak istatistik veriler toplanmıştır. Her bir hareket iki kere tekrarlanmış ve harekete yönelik motor becerideki performans kriterleri başarılı ya da başarısız biçiminde işaretlenmiştir. Sınıf uygulamaları süresince her bir hareket için istasyonlar oluşturulmuş, tüm öğrencilerin diğer arkadaşlarının hareketi gerçekleştirmesi sürecinde izlemesi ve dikkat etmesi gereken noktalarla ilgili olarak bilgilendirilmesine özen gösterilmiştir.

Elde edilen veriler yaşa ve sınıf düzeyine göre karşılaştırmalı olarak incelenmiştir. Araştırmada yapılan bedensel uygulamalar sonucunda ilkokul 4. sınıf düzeyindeki öğrencilerin lokomotor puanları, toplu beceri puanları ve kaba motor becerilerinin diğer sınıf düzeylerine göre daha fazla olduğu ve 4. Sınıf öğrencilerinin kaba motor beceri düzeylerinin daha hızlı gelişme gösterdiği belirlenmiştir. Ayrıca genel olarak sınıf düzeyi ile kaba motor beceri gelişim düzeyinin paralel olarak arttığı söylenebilir.

KAYNAKÇA

- Akçınar, S. T, & Tokcan, M. (2022). Psikomotor gelişim testleri” Beden Eğitimi ve Spor Araştırmaları 2021(II): 109.
- Aksoy, A. B., & Karakaş Aksoy, M. (2022). 0-36 aylık çocukların gelişimlerini desteklemek için çevrimiçi kaynaklardaki ebeveynlere yönelik önerilerin incelenmesi. Cumhuriyet International Journal of Education, 11(3): 468-478.
- Atkinson, R.L., Atkinson, R.C., & Hilgard, E.R. (1995). Psikolojiye giriş, (Çev. Kemal Atalay- Mustafa Atalay-Aysun Yavuz), İstanbul: Sosyal Yayınlar.
- Aydın, E. (2019). “8-10 yaş grubu farklı spor branşlarında aktif spor yapan öğrencilerin kaba motor becerilerinin karşılaştırılması”. Yüksek Lisans Tezi, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya.
- Böke, H, Güllü, M. & Kış, A. (2020). Lise öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlarının cinsiyet değişkenine göre incelenmesi: meta analiz. Journal of History School, 45, 1159-1173.
- Gallahue D, Ozmun J, Goodway J. (2014). Motor Gelişimi Anlamak. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Gallahue D.L. & Donnelly F.C. (2003). Developmental physical education for all children movement skill acquisition. Human Kinetics, Champaign.
- Gençtürk, B. (2022). “Kaba motor gelişim testi-3’ün (tgmd-3) türkçeye uyarlanması, geçerlik ve güvenirliği”, Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Antalya
- Karaca, Ş. (2022). “Bilim çocuk dergisi'ndeki etkinliklerin yenilenmiş bloom taksonomisine göre incelenmesi”, Yüksek Lisans Tezi. Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Mulazımoğlu Ballı, O. & Hürmeriç Altunsöz, İ. (2022). Türkiye’de okul öncesi dönemdeki motor beceri uygulamaları. Spor Bilimleri Dergisi, 33 (1): 1-19.
- Özer, D.S. & Özer, K. (2009). Çocuklarda motor gelişim. Ankara: Nobel.
- Özyalvaç, N.T. (2010). “Ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi dersine yönelik tutumları ile akademik başarı motivasyonlarının incelenmesi (Konya anadolu lisesi örneği)”, Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Özyürek, A., Özkan, İ., Bedge, Z, & Yavuz, N.F. (2015). Okul öncesi dönemde beden eğitimi ve spor. International Journal of Science CultureandSport, (3), 479–479.
- Payne, V.P. & Isaacs, L.D. (2008). Human motor development: a lifespan approach. Mountain View, CA: Mayfield.
- Senemoğlu, N. (2004). Gelişim öğrenme ve öğretim, Ankara: Gazi Kitabevi.
- Shulman B.B., & Capone N.C. (2010). Language development, foundations processes and clinical applications. LLC: Jones and Bartlett Publisherrs.
- Tamer K. & Pulur A. (2001). Beden eğitimi ve sporda öğretim yöntemleri. Ankara: Ada Matbaacılık.
- Winnick J.P. (2005). Adapted Physical Education and Sports. London: Human Kinetics.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2008). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri, Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- Yılmaz, S.H. (2019). “Beden eğitimi ve spor derslerinde kullanılan öğretim yöntemlerinin belirlenmesi”, Yüksek Lisans Tezi, Bartın Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bartın.